Иван М. Мркић

Бивши министар спољних послова Србије
Члан Националног савета за Русију и Кину
Београд (Србија)

УДК 329(510)

327(510:497.11)

Уводник

Примљен: 29. 06. 2021.

Прихваћен: 29. 06. 2021.

doi: 10.5937/napredak2-32948

Социјализам с кинеским карактеристикама

Сажетак: У тексту се говори о настанку Комунистичке партије Кине, њеним почецима и развоју, као и о категоризацијама које постоје од оснивања Народне Републике Кине 1949. године. Објашњена је нова геополитичка стварност, нарочито од пада Берлинског зида. Изнета је аргументација о посебности кинеске историје и савременог развоја. Указано је на немерљив значај Комунистичке партије Кине у руковођењу најмноогољуднијом земљом. Унет је краћи део о односима Србије и Кине. У закључку су наглашени општи ставови који обухватају већину тврдњи изнетих у претходном тексту.

Кључне речи: КП Кине, Србија, нова геополитика, савремена кинеска политика, ковид 19, Појас и пут

Увод

Пре једног века, 13 Кинеза нашло се у Шангајском заливу и донело одлуку да се у истом месецу (јулу) одржи први конгрес Комунистичке партије Кине. Тај први, тајни скуп одржан је у једној скромној онижој кући у Шангају, која и данас стоји тамо где је била. Кажу да је у време Првог конгреса КП Кине било педесетак чланова Комунистичке партије, који су били одлучни у томе да промене начин живота, систем функционисања и изборе се за нове вредности које треба да настану у Кини, некадашњем „средишњем царству“. Учесници ових историјских скупова били су надахнути великим идејама совјетске револуције и порукама учитеља диктатуре пролетаријата. Понети жељом да се установи правда за већину потлаченог становништва, развијали

су планове како то да постигну. Међу њима је био и Мао Цедунг, који је 22 године касније постао вођа Комунистичке партије и Кине.

Извесно је да 1921. нико није могао ни претпоставити да ће Комунистичка партија овладати Кином и да ћемо данас обележавати стогодишњицу њеног оснивања, развоја, тешко описивих одрицања, невероватних искушења, борби, победа, али и промашаја, највећих прегнућа и успеха о којима данас говори читав свет.

Постоје бројне категоризације протеклог века у Кини, а какве год биле, најчешће се везују за водеће личности. Многи добри познаваоци савремене Кине тврде да је Мао Цедунг успео да уједини Кину и ослободи је страних завојевача, утврди њен суверенитет и територијални интегритет и постави своју земљу на међународну мапу света. У његово време, Кина уместо Тај-

вана, преузима палицу у Уједињеним нацијама и Савету безбедности и постаје фактор првог реда у међународним односима. Битно је да је Кина постигла пуну независност и обезбедила поштовање у свету. Много тога се догађало у Маово време, а коначни регистар можда никада неће бити готов. Једно је сигурно: Кина је с њим на челу кренула да зрачи самопоуздањем.

После одласка Мао Цедунга и мањег броја хировитих година, отпочела је нова фаза под вођством Денг Сјаопинга, иначе Маовог савременика, који је повремено у каријери политички кажњаван. Један број историчара уверен је да је после Маове прве револуције, Денг спровео другу револуцију. Отворио је Кину, почео са спровођењем унутрашњих реформи, стварао тржиште посебног типа и, једноставно, ставио у погон огроман људски потенцијал. Све то са сврхом развоја сопствене земље уз очување њене самобитности. И данас се често говори о тексту у класичном кинеском стилу од 24 кинеска знака у коме поручује: „Посматрајте пажљиво, утврдите позицију, обављајте послове мирно, скривајте капацитете и чекајте прави тренутак, не привлачите пажњу и никада не тражите вођство.“

Може се рећи да тзв. трећу револуцију спроводи садашњи лидер Си Ђинпинг, председник НР Кине и генерални секретар Комунистичке партије – први у историји послератне Кине, који је рођен четири године после проглашења Народне Републике Кине. Факултетски образован човек, који је своју каријеру поступно и упорно градио умећем, изузетним способностима и непоречивом посвећеношћу. Упознао је замршене и разноврсне проблеме у животу своје земље и сваким завршеним задатком доказивао ус-

пешност разумевања и схватања посебности народа коме припада. Нема никаквог чуда у томе што је данас на позицији првог човека Кине.

Стручњаци који помно прате кинески развој и актуелности у вези с Кином тврде да је реч о човеку који је први у историји Кине изјавио да су међу најважнијим циљевима увећање прихода грађана Кине, њихов бољи живот и виши стандард. Тако нешто донедавно није било замисливо. Када се томе дода чињеница да је председник Си Ђинпинг недавно прогласио да је превазиђено сиромаштво у његовој земљи, може се само наслутити о каквој личности се ради и колико ефикасним и успешним механизмом руководи.

Имао је визију која је названа Појас и пут (колоквијално „нови пут свиле“) и коју је прогласио 2013, уз јасне поруке и објашњења. У том смислу, Кина је потписала споразуме с десетинама земаља, а не би чудило да их ускоро буде и више од стотину. Основни смисао ове велике идеје садржан је у томе што савремена кинеска држава нуди повољне аранжмане земљама које то добровољно прихватају због спровођења сопствених циљева у изградњи инфраструктуре, путева, железница и свега осталог што је потребно обезбеђењу, убрзању и ширењу привредних веза земаља, њихове унутрашње стабилности и развоја. У склопу тога јесте и сарадња „17 + 1“, која се од Варшавског скупа 2012. непрестано развија.

Нова геополитичка стварност

Уочи, у току и после пада Берлинског зида у Сједињеним Америчким Државама и Западној Европи владала је еуфорија. Нестали су Варшавски

пакт и Совјетски Савез, а НАТО се увећао. Тињали су сукоби у бившој Југославији. Подстицани изнутра и са стране, преточили су се у грађанске и етничке ратове (неки тврде и верске), окончане разбијањем некадашње јединствене Југославије уз много жртава, посебно цивилних. У деценији на крају прошлог и почетком овог века, веома непосредно осећао се монопол једног светског моћника. Истовремено, срећом, развијале су се и поједине регионалне силе, које су својом упорношћу и опредељеношћу да успеју, бирајући сопствени пут развоја, поступно стварале мултиполарни свет, како се данас најчешће назива. Центри моћи се умножавају и то само може радовати истинске демократе. У последњих 20 година оснивају се Шангајска организација за сарадњу (ШОС), БРИКС (Бразил, Русија, Индија, Кина и Јужноафричка Република), Евроазијска унија итд. Турска и Иран добијају на значају, као и многе друге земље широм света.

У таквим условима, Кина стиче све важнију улогу. Пре десетак година преузела је друго место по привредној успешности и обиму бруто националног дохотка. Одавно је прва у свету по обиму трговине. Није тајна да се ради о земљи која је прва у историји успела да дуплира свој национални доходак за десетак година. Тиме је на себе скренула пажњу, нажалост, и многих недобронамерних. Није безразложно „Тукидидова замка“ постала синтагма која се често помиње у америчкој теорији и другим политичким теоријама (Allison, 2017). Председник Си о томе је говорио приликом посете САД у септембру 2015. године. Веома убедљиво и разложно објашњавао је опасности од упадања у стереотип, наглашавајући да Кина никако не тежи политичкој

доминацији, јер сматра да на нашој планети има места за све, ма колико различити били.

На овом месту примерено је сетити се великог кинеског морепловца са самог почетка 14. века, адмирала Џенг Хеа, који је са својом бројном флотом препловио многа мора и океане и посетио разне земље Азије и Африке (неки тврде да је на једном од својих седам путовања дотакао и обале Јужне Америке) (Menzies, 2002). Многи извори наводе да је флота овог војсковође бројала на стотине бродова на којима је било 27.000 војника. Историјска је чињеница да је у време моћне династије Минг адмирал Џенг Хе трговао са земљама у којима би се укотвио, размењивао дарове и био веома захвалан за поклоне у виду ретких животиња које нису постојале у Кини. Није ни покушао да ствара колоније, а камоли да пороби народе који су се истицали гостопримством. То се догађало много пре 1489, која слови за време Колумбовог открића Америке (у чему су, као што знамо, учествовала три брода). Да не помињемо Кортеса и Пизара, који су с неколико бродова поробили милионе староседелаца. Португалац Алварез допловио је до кинеског Макаа с неколико бродова у 16. веку, а ова колонија ослобођена је тек последње године 20. века. Пример Џенг Хеа требало би истицати у свим уџбеницима света као доказ да сукобљавања култура нису нужна. Напротив, на основу његовог примера постаје разумљивије савремено залагање многих кинеских друштвених теоретичара да супротности (јин и јанг) нису нужно истоветне сукобу и да стварају синтезу, па и хармонију, ако се нараштаји правилно уче. У томе се може назрети много елемената хришћанске културе, која одвајкада

заговара склад, смиреност и нарочито љубав.

Све што смо навели проверљиво је историјски и друштвено. Колапс ове тезе могућ је само ако се једнострано и себично поступа. Зато су сада на провери сви они који тврде да заговарају стварни мир и опште благостање. Изговорене заклетве о вредностима чијем се остварењу тежи бивају на највећем искушењу ако у стварности настави да се практикује њихово наметање.

Произилази да је најнародније и најдемократскије оно понашање које се не заснива на искључивости остварења нечијег халапливог интереса, већ на истинском међусобном уважавању и разумевању потреба својих ближњих.

Технолошка достигнућа, моментална информисаност, тренутне комуникације с било којим делом света, продори у космос, ужасавајућа оружја, кибернетски ратови и сл. усложњавају међуљудске, а нарочито међудржавне односе. Понекад изгледа да проналасци и новостворене справе надилазе устањена људска поимања о томе како се треба односити према суседним народима али и свету у целини. Изазови се увећавају и све је основаније питање да ли ће човек у одређеном тренутку умети правилно да реагује. Поготово ако таква одлука има обимне и далекосежне последице. Пуко ослањање на вештачку интелигенцију увек је веома упитно. Због тога је још важније да се не заборави премиса свега постојећег и да сваки народ и држава имају осећај задовољства и одсуство страховања.

Враћајући се на стање савремених међународних односа, на које, разуме се, највише утичу најмоћнији, преостаје да се укаже на полазне тачке Повеље Уједињених нација, које уопште не

губе на актуелности, јер данашња сукобљавања у свету изискују непрекидно подсећање на њене циљеве и принципе. Ради се вероватно о јединој књизи која би требало да буде у сваком тренутку и од свих у једнакој мери поштована. Све друге декларације, стратегије, упутства, договори (јавни и тајни) требало би да у потпуности задовоље дух слова садржаних у Повељи.

Рекло би се да кинеска водећа партија ово и те како има у виду. Ниједан документ унутрашње или спољне важности не претендује да се спроводи на штету других земаља и народа. То свакако не значи да одустаје од постизања своје територијалне целокупности.

Велико је питање шта би се у свету догађало и какво би кретање имао развој држава да није Кине. Њеном радиношћу и марљивошћу, огромним улагањима у образовање и науку, укључивањем у светске токове капитала, поштовањем правила у међународним односима установљеним после Другог светског рата (у чему Пекинг није учествовао), стопама привредног развоја, организовањем најмногаљудније земље на свету, стабилизацијом унутрашњих прилика, укидањем сиромаштва, отварањем огромног броја радних места, великим продорима у проналазаштву, новим технологијама, инвестиционим продорима ван земље, доприносом мултилатерализму, неусловљавањем финансијске подршке и помоћи другим земљама и др., Кина заслужено заузима централно место у међународним односима. То чини под руководством своје Комунистичке партије.

Честе критике да је Кина у експанзији и да жели да доминира туђим простором најчешће долазе од оних који имају небројене војне или

друге базе хиљадама километара удаљене од својих граница. Разуме се, никако не би ваљало да у будућности неко превагне и преузме данашњу водећу великосилску улогу Сједињених Америчких Држава на начин на који је оне имају.

Савремени свет незамислив је без Кине. Исто је било и у прошлости, јер се ради о непрекинутој цивилизацији од њеног настанка. Кажу да је Кина имала скоро 450 императора, а о времену њеног настанка нема јединственог мишљења у науци. Кисинџер је у својој књизи чак приметио да је кинеска нација без легенде о свом настанку, што је чини посебном у односу на већину других народа (Kissinger, 2011). При томе, треба се подсетити да је све до 19. века имала првенство у привредним перформансама и да је по обиму трговине и бруто националном производу била вековима на првом месту. Дакле, њој је природно да буде водећа држава у економском смислу. Тачно је говорио Езра Вогел – САД треба да признају допринос Кине свету и да је правично третирају (Vogel, 2013).

Када се присетимо Денг Сјаопингове посете Јапану у октобру 1978. и његових бројних разговора с домаћинима, пре свега с тадашњим премијером Такео Фукудом, морамо истаћи његове речи:

„Денг је својим домаћинима објаснио да је у Јапан дошао из три разлога: ради размене докумената који ратификују Уговор о миру и пријатељству; да изрази захвалност Кине јапанским пријатељима који су се последњих деценија посветили побољшању кинеско-јапанских односа; и попут Шу Фуа да пронађу 'тајни магични напиток'. Јапански слушаоци су

се смејали, јер им је била позната прича о Шу Фуу, који је 2.200 година раније, у име цара Ћина, послат у Јапан како би пронашао лек који ће донети вечни живот. Денг је даље објаснио да је оно што је заиста мислио под 'магичним напитком' тајна како се модернизовати. Рекао је да жели да научи о модерној технологији и управљању.“

Тако су стварани темељи кинеског отварања према свету, што је подразумевало поступно напуштање овештаних идеолошких поставки и, у почетку, неосетно укључивање Кине у светско тржиште капитала и робног промета. Познато је да су први озбиљнији експерименти у том смислу вршени у Шенжену, који се граничио с Хонгконгом и био неважно рибарско насеље. Тада није било мудро вршити пробе и реформе у престоници, у центрима попут Шангаја или у главним градовима провинција, већ се бирало међу наизглед безначајним местима. Четрдесетак година касније, у време вођства председника Си Ђинпинга, Шенжен изравнава волумен своје привреде са оним из Хонгконга! Када се томе дода да је у Шенжену седиште Хуавеја, Тенсента и неколицине других водећих светских компанија, јасне су размере економског напретка у изузетно кратком времену са становишта историје.

Међутим, верујем да је најнепосреднији показатељ успешности нечијег руковођења проценат писмености становништва. Последњи статистички подаци наводе да је постигнута скоро 100% писменост у Кини. Верујем да ова чињеница најречитије исказује зрелост једне државе. Из ње проистичу све друге околности. Здравствено осигурање имају сви становници.

Када помислимо да се ради о земљи од преко 1,4 милијарде становника, сваки додатни коментар био би излишан.

Сигурно је да општа писменост утиче и на све већа улагања Кине у истраживања и развој. Вероватно је већ досегнут циљ да 2,5% бруто националног дохотка буде посвећено изучавању и проналасцима. Кина је произвела и поседује један од најмоћнијих суперкомпјутера (Tianhe-2). Колико се пажње томе посвећује потврђују и одлуке највиших партијских тела (последњи Конгрес КП Кине, овогодишње заседање Свекинеског народног конгреса итд.) и залагања самог председника републике и генералног секретара КП Кине Си Ђинпинга, да Кина мора да постигне технолошку аутономију, да више не зависи од испорука компанија које припадају државама с уздржаним или веома неповерљивим, па и непријатељским ставовима према кинеској држави (China Daily, 2020). Разуме се, то неће утицати на кинеску сарадњу са свим земљама које то желе. Напротив, таква сарадња ће јачати. Имамо у виду и да Кина последњих година организује веома успешне сајмове посвећене искључиво увозу иностране робе, што је вероватно јединствен случај у свету. Такође, кинеско државно и партијско руководство одлучно наставља с политиком Појаса и пута, која својим дејством превазилази све што је до данашњег дана познато у историји човечанства.

Занимљиво је да је у свом програмском говору на последњем пленуму ЦК КП Кине, као и на заседању Свекинеског народног конгреса, кинески лидер Си Ђинпинг недвосмислено одредио смер даљег напретка нације и државе, процењујући да је дошло време да се с екстензивне

привреде у потпуности пређе на интензивну привреду, да квалитет засени квантитет, да се боље живи, да даље јача средња класа (најбројнија на свету у овој земљи), да се примени принцип „дупле циркулације“ (јачање домаће куповне моћи и потрошње, као и наставак трговине са светом) и др. Почетком ове године формално је усвојен 14. петогодишњи план до 2025. године, али су усвојене и смернице дугорочнијег развоја до 2035. године. Ако, при свему томе, имамо у виду да је Кина изједначила приватну и државну својину, могу се наслутити значај и размере овог јединственог подухвата.

Недавно је светом прострујала вест да се кинески космички модул спустио на површину Марса. Знамо да је Кина била једина која је упутила летилицу на тамну страну Месеца. Такви и слични подаци сведоче о најкомплекснијим и најрафиниранијим подухватима које смо до сада везивали углавном за САД и Русију. Очигледно је да је Кина почела да предњачи у неким областима производње технологије за освајање космоса, што је за сваку похвалу, нарочито када свемирска пространства бивају коришћена у мирољубиве сврхе.

Према бројним вестима, коронавирус регистрован је први пут у Кини. Болест је затекла многе земље света, углавном неспремне, па је број жртава и заражених растао геометријском прогресијом. Кина, иако најмногољуднија земља света, успела је применом огромних напора и стављањем у покрет читавог друштвеног система (не само здравственог) да обузда ову пошаст и у релативно кратком временском периоду стави опасност ковида 19 под контролу. Тиме је, по ко зна који пут, доказала своју ефикасност и

брижљивост. У тренутку када је овај текст писан, скоро годину и по дана након почетка пандемије, Кина, земља с највећим бројем становника, имала је испод 100.000 укупно регистрованих случајева (а у свету је забележено преко 160 милиона). Кинеска вакцина употребљена је међу првима широм света. Огроман број земаља био је заинтересован за њу, а Кина је настојала да свима изађе у сусрет. Светска здравствена организација (СЗО) препоручила је Синофармову вакцину и прихватила њено коришћење. Чињеница да је више од трећине становништва у Кини већ вакцинисано сведочи сама по себи о каквој се врхунској организацији ради.

Кина је, по речима Хенрија Кисинџера, најзад „у прилици да води своју спољну политику, не више на основу својих дугорочних могућности или крајњег стратешког циља већ сагласно својој садашњој моћи“.

Србија и Кина

Србија подржава политику Кине, посебно ону која се односи на Хонгконг и Тајван. У мултилатералним форумима наше две земље скоро се истоветно изјашњавају. Много нам значи подршка коју пружа Кина у вези с Косовом и Метохијом.

Председник Србије Александар Вучић више од 10 пута срео се с председником Кине Си Ђинпингом, а нема броја њиховој сталној и редовној комуникацији.

Редак је случај да у једној држави постоји Национални савет који се бави искључиво Кином и Русијом, на чијем челу је бивши председник Републике Томислав Николић. У саставу Савета има девет министара из садашње Владе Србије.

У току су бројни заједнички пројекти саобраћајне и инфраструктурне изградње. Процењују се на више од 10 милијарди долара (неки тврде преко дванаест). Поменуо бих, на пример, обилазницу око Београда, ауто-пут Прељина–Пожега, брзу железницу до Будимпеште итд. Знамо да су кинеске компаније преузеле железару у Смедереву и рудник Бор. Кинеска предузећа већ су изградила мостове преко Дунава и Саве. Бројни су ангажмани и у другим областима од неизмерне важности за привреду наше земље.

Србија неће заборавити помоћ Кине током заразе узроковане коронавирусом. Посебно смо захвални што је кинески тим лекара провео много недеља у Србији и конкретно помагао да ставимо болест под контролу.

Наглашавамо да ће Република Србија увек бити против санкција Кине и било коме другом. Због веома горког искуства, нисмо у могућности да се саглашавамо с таквим мерама.

Наше две земље имају већ веома солидан и охрабрујући регистар заједничке прошлости и гарантоване будућности.

Закључак

Кина је земља која најдуже памти и негује свест о државности. Једна је од ретких држава која може да се похвали таквом чињеницом. Позната је књига последњег кинеског цара Пу Јиа *Од цара до њађанина*, која садржи јединствено сведочанство о човеку који је такав прелаз доживео и преживео (овде „обичне“ краљеве и краљице не рачунамо). Слично њему, Кина је доживела и преживела прелаз од моћног царства, до моћне републике засноване на социјалној правди.

Могли бисмо претпоставити да би љубитељи Александра Диме преточили начела социјализма у крилатицу „један за све, сви за једног“. Кина, кроз Комунистичку партију, негује одавно утврђено правно начело да је држава изнад појединца, али уједно врло делотворно доказује да је држава увек ту за појединца и за његову околину, као неодвојиви услов опстанка.

Кина врло успешно препознаје да кинески држављани могу жњети добре плодове живота само ако су у дослуху са остатком света. Наизглед, чини се да такав закључак порађа парадоксе који се, ипак, после доброг промишљања, испостављају крајње логични. Тако, на пример, Кина, која није учествовала у обликовању послератног поретка, заговара политичко-економска начела која из њега произилазе, али са сопственим „зачинима“.

Она је постала суперсила, не само по економско-политичкој и војној моћи већ и захваљујући вишевековној традицији и култури (Novačić, 2018). Она се определила за уређење које многи виде као „реликт прошлости“ – социјализам. Зна се, међутим, да постоје различита решења и путеви изградње истински задовољног друштва и његове организације власти. Испоставља се да такво уређење служи друштву

које бележи завидан напредак у свим сферама живота.

Поновио бих нешто што сам у више наврата заступао. Бесмислено је у савременом свету глорификовати унутрашња друштвена уређења појединих земаља чланица Уједињених нација. Права демократија у светским односима требало би да се састоји у томе да свака држава саму себе одмерава. Њен избор треба сви да поштују. То не значи да се не треба свим силама залагати за принципе живљења који представљају највише тачке досадашњег цивилизацијског хода. Међутим, ни под каквим изговорима не треба друге „учити памети“, јер се то лако може претворити у сопствену негацију.

Такође, поново бих истакао да је кинески социјализам својствен само Кини. Разумљиво је, такође, да је Кина у ратном и послератном периоду преузимала и од других идеолошки оно што је у то време сматрала корисним за себе и што је верно спроводила, понекад и превише орно. Садашња кинеска држава, међутим, доказује у безброј области своју делотворност и посебност. Нема двојбе, ради се о мудром и свеобухватном руковођењу.

Честитам кинеској Комунистичкој партији стогодишњицу оснивања.

References / Литература

- Allison, G. (2017). *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?*. New York: Houghton Mifflin Harcourt. [In English]
- China Daily*. Highlights of President Xi Jinping's explanatory speech on CPC proposals for 14th Five-Year Plan, targets through 2035. Available at: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202011/06/WS5fa52803a31024ad0ba839e1.html> [In English]
- Kissinger, H. (2011). *On China*. New York: Penguin Books. [In English]
- Menzies, G. (2002). *1421: The Year China Discovered America*. London: Batam press. [In English]
- Novačić, A. (2018). *Xi Jinping, Chinese dream*. Beograd: Filip Višnjić. [In Serbian]
- Vogel, E. (2013). *Deng Xiaoping and the Transformation of China*. Cambridge, MA: Belknap press. [In English]

Ivan M. Mrkić

Former Minister of Foreign Affairs of Serbia
Member of the National Council for Russia and China
Belgrade (Serbia)

Socialism with Chinese characteristics Summary

The text speaks about the formation of the Communist Party of China, its beginnings and development, as well as the categorizations ever since the establishment of the People's Republic of China in 1949. The new geopolitical reality has been explained, especially since the fall of the Berlin Wall. The argumentation is made about the peculiarities of Chinese history and modern development. The immeasurable importance of the Communist Party of China in governing the most populous country is pointed out. A short section on the relations between Serbia and China has been included. The conclusion highlights the general views encompassing most of the claims presented in the previous text.

Keywords: Communist Party of China, Serbia, new geopolitics, contemporary Chinese politics, COVID-19, Belt and Road

Ivan Mrkić

Former Minister of Foreign Affairs of Serbia
Member of the National Council for Russia and China
Belgrade (Serbia)

UDK 329(510)

327(510:497.11)

Editorial

Received: 29/06/2021

Accepted: 29/06/2021

doi: 10.5937/napredak2-32948

Socialism with Chinese Characteristics

Summary: The text speaks about the formation of the Communist Party of China, its beginnings and development, as well as the categorizations ever since the establishment of the People's Republic of China in 1949. The new geopolitical reality has been explained, especially since the fall of the Berlin Wall. The argumentation is made about the peculiarities of Chinese history and modern development. The immeasurable importance of the Communist Party of China in governing the most populous country is pointed out. A short section on the relations between Serbia and China has been included. The conclusion highlights the general views encompassing most of the claims presented in the previous text.

Keywords: Communist Party of China, Serbia, new geopolitics, contemporary Chinese politics, COVID-19, Belt and Road

Introduction

One century ago, thirteen Chinese men gathered in Shanghai Bay and decided to hold the first Congress of the Communist Party of China during the same month (July). That first, secret meeting took place in a modest and rather small house in Shanghai, which is still in its place today. During the First Congress, the Communist Party of China is said to have had about fifty members decisive to change the way of life and the system of functioning, and fight for the new values which should be formed in China, the former "central empire". The participants of these historic gatherings were motivated by grand ideas of the Soviet revolution and the recommendations of the teachers of the dictatorship of the proletariat. Filled by the desire to establish

justice for the majority of the oppressed population, they developed plans how to accomplish it. Among them was Mao Zedong, who was to become the leader of the Communist Party and of China twenty two years later.

It is certain that in 1921 no one could even suppose that the Communist Party would rule in China and that today we would be celebrating the centenary of its founding, hard-to-describe sacrifices, unbelievable tribulations, struggles, victories, but also failures, the greatest zeal and success spoken about by the whole world nowadays.

There are numerous categorizations of the past century in China and, regardless of their nature, they are most often connected to the leading figures. Many good connoisseurs of modern China claim that Mao Zedong managed to unite China

and liberate it from foreign invaders, to establish its sovereignty and territorial integrity and put his country on the international map of the world. In his era, China took over the baton from Taiwan in the United Nations and the Security Council and became the first-tier factor in international relations. It is important that China achieved its full independence and secured its respect in the world. Many things happened in Mao's era and the final register may never be completed. One thing is certain: with him as its leader, China began radiating self-confidence.

10 | After Mao Zedong's departure and a few whimsical years, a new stage began under the leadership of Deng Xiaoping, Mao's contemporary, who had been periodically punished during his political career. A number of historians believe that after Mao's first revolution, Deng conducted the second revolution. He opened up China, began carrying out domestic reforms, created a market of a special type and simply put huge human potential into operation. He did all this for the sake of the development of his own country, while simultaneously maintaining its identity. Even today it is often spoken about the text in classical Chinese style with 24 Chinese characters, sending the following message: "Watch carefully, define the position, do your work peacefully, hide your capacities and wait for the right moment; don't attract attention and never look for guidance".

It can be said that the so-called third revolution is being carried out by current leader Xi Jinping, the President of the People's Republic of China and the General Secretary of the Communist Party – the first one in the history of post-war China who was born after the establishment of the People's

Republic of China was declared. This man with a university degree has built his career gradually and persistently based on his skills, exceptional abilities and undeniable commitment. He has encountered various perplexing issues in the life of his country and with each accomplished task proved his success in understanding and comprehending the specific character of the nation he belongs to. It is no wonder that he is holding the leading position in China today.

The experts who carefully monitor China's development and current affairs in relation to China claim that Xi Jinping is the first man in the history of China to state that some of the most important goals are increasing income of Chinese citizens, their better life and higher standard of living. Something like that was hardly imaginable until recently. When we also take into account the fact that President Xi Jinping has recently declared that poverty has been overcome in his country, we can only get an impression of what sort of person he is and what an efficient and successful mechanism he governs.

His vision called "Belt and Road" (colloquially, "the new Silk Road") was declared in 2013 with clear messages and explanations. In that respect, China has signed agreements with dozens of countries, and it would come as no surprise if that number reached one hundred soon. The basic meaning of this great idea is contained in the fact that the modern Chinese state offers favourable arrangements to the countries that accept it voluntarily in order to achieve their own goals in the construction of infrastructure, roads, railways and everything else that is necessary for security, acceleration and expansion of economic

relations of the countries, their internal stability and development. This also includes the cooperation “17+1” which has constantly developed ever since the Warsaw Meeting in 2012.

New geopolitical reality

Before, during and after the fall of Berlin Wall, euphoria spread across the United States of America and West Europe. The Warsaw Pact and the Soviet Union dissolved, while NATO grew larger. There were conflicts in store in former Yugoslavia. Incited internally and externally, they turned into civil and ethnic wars (as well as religious, according to some) that ended up in the break-up of former united Yugoslavia, with many victims, particularly civilians. In the last decade of the 20th century and at the beginning of this century, the monopoly of a single world power could be felt rather directly. Fortunately, at the same time some regional powers emerged and, thanks to their persistence and commitment to succeed, choosing their own road of development, they gradually created a multipolar world, as it is most often called nowadays. The centres of power are multiplying and it can only make true democrats happy. In the past 20 years, we have witnessed the establishment of Shanghai Cooperation Organization (SCO), BRICS (Brazil, Russia, India, China, and South Africa), the Euro-Asian Union etc. Turkey and Iran are becoming more and more significant, as well as many other countries worldwide.

In such circumstances, China is playing an increasingly important role. About ten years ago it was ranked the second in the world by its economic

success and the volume of the gross national income. For a long time China has been the first in the world by the volume of its trade. It is no secret that it is the first country in history that has managed to double its national income in only ten years. In that way it has attracted plenty of attention, unfortunately including many ill-intentioned ones. There is a good reason why “*Thucydides Trap*” has become a frequently mentioned syntagm in the American theory and many other political theories (Allison, 2017). President Xi spoke about it during his visit to the USA in September 2015. He explained the dangers of being trapped by a stereotype in a very convincing and substantiated manner, emphasizing that China by no means strived towards political domination, being certain that there was room for all of us on the planet, no matter how different we might be.

In this place it would be appropriate to remember a famous Chinese seafarer from the very beginning of the 14th century – Admiral Zheng He, who sailed many seas and oceans with his fleet and visited different countries of Asia and Africa (according to some, on one of his seven great voyages he reached as far as the coast of South America) (Menzies, 2002). Many sources state that this army leader’s fleet consisted of hundreds of ships with 27,000 soldiers. It is a historical fact that during the rule of the powerful Ming dynasty, Admiral Zheng He traded with the countries in which he anchored his ships, exchanging gifts and expressing gratitude for receiving rare animals unknown in China. He never even attempted to colonize, let alone enslave the nations who stood out with their hospitality. This occurred much before 1489 as the alleged year when Columbus

discovered America (with three ships, as we know). In contrast, Cortes and Pizarro had only a few ships, but managed to enslave millions of natives. Portuguese Alvarez sailed to Chinese Macao with several ships in the 16th century, and this colony was not liberated until the last year of the 20th century. Zheng He's example should be given a special place in all textbooks throughout the world as proof that cultural conflicts are not inevitable. On the contrary, based on his example, it becomes easier to understand the modern efforts of many Chinese social theoreticians to prove that opposites (yin and yang) are not necessarily equivalent to conflict and that they create a synthesis, and even harmony, if generations are taught properly. It points to many elements of Christian culture that has advocated harmony, peacefulness and particularly love from time immemorial.

Everything we have stated can be checked up historically and socially. The collapse of this thesis is possible only if the event of unilateral and selfish acting. That is why all those claiming to advocate real peace and general wellbeing are now standing the test. The oaths about the values to be realized are challenged most if they continue to be imposed in practice.

It transpires that the most popular and democratic behaviour is the one that is not based on the exclusion of the materialization of someone's greedy interest, but on true mutual appreciation and understanding the needs of the nearest ones.

Technological achievements, instant information, immediate communications with any part of the world, space travel, terrifying weapons, cyber wars etc. compound interpersonal and in particular interstate relations. Sometimes

inventions and newly-made devices seem to surpass the established human perceptions of the way they should treat neighbouring nations, but also the world as a whole. There are more and more challenges and it is increasingly substantiated to ask whether the man will be able to react properly at a certain moment, especially if that decision has extensive and far-reaching consequences. Mere relying on artificial intelligence is always rather disputable. That is why it is even more important not to forget the premise of everything that exists and that every nation and state should have a sense of satisfaction but no fear.

Returning to the situation in modern international relations which are, naturally, most affected by the largest powers, we should point to the starting points of the UN Charter which have remained current because today's conflicts in the world call for constant reminding of its goals and principles. It is probably the only book that should be equally respected by all at any time. All other declarations, strategies, instructions and agreements (public and secret) need to fulfil completely the spirit of the words contained in the Charter.

It can be concluded that the Chinese ruling party takes this seriously into account. No document of domestic or international significance is intended to be implemented at the expense of other countries and nations. It definitely does not mean giving up the idea of achieving the country's own territorial integrity.

It is an important question what would be happening in the world and what trends would exist in the development of the states without China. With its diligence and hard work, huge investments

in education and science, involvement in world capital flows, respect for the rules in international relations established after World War Two (in which Beijing did not participate!), in the footsteps of economic development, organizing the most populous country in the world, stabilizing internal circumstances, alleviating poverty, creating a large number of workplaces, huge success in inventions, new technologies, investment breakthroughs outside the country, contributions to multilateralism, not conditioning financial support and aid to other countries etc., China deserves to have the central place in international relations. China is doing this led by its Communist Party.

Frequent criticism that China is expanding and wants to dominate over the space of others most often comes from those with a great number of military or other bases thousands of kilometres far from their own borders. Of course, it would not be good if any other country tipped the scales and took over the leading great-power role of the United States of America the way it has it today.

Contemporary world cannot be imagined without China. The same was in the past too because it has been an uninterrupted civilization ever since its beginnings. China is said to have had as many as 450 emperors and there is still no single scholarly opinion about its beginnings. In his book, Kissinger even notes that the Chinese nation has no legend about its emergence, which makes it special in comparison to most other nations (Kissinger, 2011). Moreover, we should recall that until the 19th century it has primacy in trade performances and that for centuries it was in the first place by the volume of its trade and the gross national product. Therefore, China

is a natural leader in economic terms. As Ezra Vogel correctly noticed, the USA should recognize China's contribution of to the world and treat it fairly (Vogel, 2013).

Recalling Deng Xiaoping's visit to Japan in October 1978 and a series of his dialogues with the hosts, first of all with the then Prime Minister Takeo Fukuda, we must emphasize his following words:

"Deng explained to his hosts that he had come to Japan for three reasons: to exchange the documents ratifying the Treaty of Peace and Friendship; to express China's gratitude to its Japanese friends who had strived to improve China-Japan relations in the past few decades; and, like Xu Fu, to search for the 'secret magic potion'. The Japanese listened and laughed because they were familiar with the story of Xu Fu who had been sent to Japan by Chinese Emperor Qin 2,200 years before in order to find the secret elixir of immortality. Deng went on to explain that what he actually referred to by the "magic potion" was the secret of modernization. He said that he wanted to learn about modern technology and management".

This is how the foundations were laid for China's opening up to the world, which implied gradual abandonment of deteriorated ideological postulates and, in the beginning, subtle inclusion of China in the world capital and commodity market. It is known that the first serious experiments in that respect were conducted in Shenzhen that bordered with Hong Kong and used to be a minor fishing settlement. At that time it was not wise to conduct trials or reforms in the capital city,

in the centres like Shanghai or in the provincial capitals, but seemingly unimportant places were chosen. Forty years later, under the leadership of President Xi Jinping, Shenzhen's trade volume is becoming equal to that of Hong Kong! Moreover, taking into account that Shenzhen is the seat of Huawei, Tencent and several other leading world companies, the extent of such economic progress is evident in an extremely short period of time from the perspective of history.

However, I believe that the most direct indicator of the success of someone's governance is the percentage of population literacy. The latest statistical data show that almost 100% literacy has been achieved in China. In my opinion, this fact speaks volumes about the maturity of the country. All other circumstances derive from literacy. All inhabitants are entitled to health insurance! When we think of the fact that it is the country with more than 1.4 billion inhabitants, any further comment is unnecessary.

General literacy certainly leads to China's increasing investments in development. The target has probably been achieved of allocating 2.5% of the gross national income to research and development. China has produced and owns one of the most powerful supercomputers (Tianhe-2). The scale of the attention dedicated to it is proved by the decisions of the highest Party bodies (the latest Congress of the Communist Party of China, this year's session of the National People's Congress of China etc.) and the efforts of President of the Republic and General Secretary CPC, Xi Jinping, that China must reach technological autonomy, no longer depend on deliveries of the companies from

the countries with reserved, rather distrustful or even hostile attitudes to the Chinese state (China Daily, 2020). Naturally, it will not affect China's cooperation with all those countries that want it. On the contrary, such cooperation will become stronger. We also have in mind that in the past few years China has organized quite successful fairs dedicated exclusively to importing goods from abroad, which is probably a unique case in the world. Furthermore, China's government and party leaders decisively continue the Belt and Road policy the effect of which surpasses everything that has been known in the history of mankind to the present day.

It is interesting that in his program speech at the most recent Plenum of the Central Committee of the Communist Party of China, as well as at the session of the National People's Congress of China, Chinese leader Xi Jinping unambiguously determined the direction of further progress of the nation and the state. He assessed that it was time to transfer completely from extensive trade to intensive trade, that quality should overshadow quantity, that people should live a better life, that the middle class should be stronger, that the principle of "double circulation" should be applied (strengthening domestic purchase power and consumption, as well as the continuation of trading with the world) etc. At the beginning of this year, the 14th five-year plan until 2025 was officially adopted, as well as long-term development guidelines until 2035. If, apart from all this, we have in mind that China has made private and state-run property equal, the importance and scale of this unrivalled venture can be anticipated.

Recently the news has gone around the globe that Chinese cosmic module landed on the surface of Mars. We know that China was the only country to send a spacecraft to the dark side of the Moon. This and similar data are the testimony of the most complex and refined ventures we have usually associated with the USA and Russia so far. China is evidently becoming the leader in some fields of space technology production, which deserves praise, especially when the cosmic expanse is used for peaceful purposes.

According to numerous news sources, the coronavirus was first detected in China. The disease caught many countries worldwide mostly unprepared, so the number of victims and the infected increased by geometric progression. Although the most populous country in the world, China managed to contain this plague by putting in huge efforts and setting the whole social (not only medical) system into motion, thus putting the danger posed by COVID-19 under control in a relatively short period of time. This is yet another countless time that China has proved its efficiency and care. At the moment this text was written, almost a year and a half after the outbreak of the pandemic, China, as the most populous country, had fewer than 100,000 of total registered cases (in comparison to over 160 million registered cases in the world). Chinese vaccine was one of the first to be used throughout the world. Many countries were interested primarily in this vaccine, while China did its best to meet everyone's requirements. The World Health Organization (WHO) has recommended Sinopharm vaccine and approved its use. The fact that more than

one third China's population has already been vaccinated speaks volumes of the highest-ranking organization that exists here.

According to Henry Kissinger, China is finally "in the position to lead its foreign affairs, no longer on the basis of its long-term capacities or ultimate strategic goal, but in compliance with its current power".

Serbia and China

Serbia supports China's policies, particularly the one regarding Hong Kong and Taiwan. In multilateral forums, our two countries seem to have almost identical attitudes. We highly appreciate the support provided by China in relation to Kosovo and Metohija.

Serbian President Aleksandar Vučić has met Chinese President Xi Jinping more than ten times, while their constant and regular communication would be difficult to measure in terms of hours.

It is a rare case that a country has the National Council dealing solely with China and Russia. It is led by Serbia's former president Tomislav Nikolić. The Council is composed of nine ministers from the current Government of the Republic of Serbia.

There are numerous joint projects for traffic and infrastructural construction in progress. It is estimated that more than \$10 billion (or more than \$12 billion according to some sources). I would like to mention, for example, the Belgrade bypass, high-way Preljina–Požega, high-speed railway to Budapest etc. We know that Chinese companies have taken over the steelworks in Smederevo and the mine in Bor. Chinese companies have already

built the bridges across the Danube and the Sava Rivers. There are also many engagements in other areas of exceptional importance to the economy of our country.

Serbia will never forget the aid provided by China during the coronavirus-caused infection. We are particularly grateful for the Chinese team of doctors that has spent many weeks in Serbia, helping specifically to put the disease under control.

We emphasize that the Republic of Serbia will always oppose sanctions against China or any other country. Because of our bitter experience, we are unable to consent to such measures.

Our two countries have already built a solid and encouraging registry of common past and guaranteed future.

Conclusion

China is a country that has the longest recollection of its statehood and cherishes the awareness of it. It is one of the few countries that can boast of such a fact. The famous book by the last Chinese Emperor Pu Yi, entitled *From Emperor to Citizen*, contains a unique testimony about the man who experienced and survived such transition (not counting the “ordinary” kings and queens). Similarly, China has experienced and survived the transition from a powerful empire to a powerful republic founded on social justice.

We may assume that fans of Alexandre Dumas would translate the principles of socialism into the motto “one for all, all for one”. Through its Communist Party, China promotes a long-established legal principle that the state is above

the individual, but it at the same time proves quite effectively that the state is always there for the individual and his environment, as an inseparable condition for survival.

China has recognized quite successfully that Chinese citizens can reap good fruits of life only if they work in corroboration with the rest of the world. It may seem that such a conclusion leads to paradoxes which, after being considered thoroughly, turn out to be extremely logical. For example, China did not take part in shaping the post-war order, but it promotes political and economic principles that derive from this order, only with its own “ingredients”.

China has become a super-power not only in economic, political and military terms, but also thanks to its century-long tradition and culture. It has chosen the system that many see as a “relic of the past” – socialism. Nevertheless, it is well-known that there are different solutions and roads of building a truly satisfied society and its organization of power. It transpires that such system serves the society that is accomplishing enviable progress in all spheres of life.

I would like to repeat something I have advocated for on numerous occasions. In today’s world it is pointless to glorify internal political systems of some member-countries of the United Nations. True democracy in international relations should imply that each country assesses itself. Its choice should be respected by all. It does not mean that we should not by all means strive for the principles of life that constitute the ultimate points of the civilization progress so far. However, under no circumstances should we “teach others a lesson” because it might easily turn into our own negation.

I would also like to point out once again that Chinese socialism is characteristic only of China. Moreover, it is understandable that in the war and post-war periods China took over from others with respect to ideology what it found useful for itself and consistently carried out, sometimes

even too eagerly. However, modern Chinese state has proved its efficiency and peculiarity in numerous areas. This refers to indisputably wise and comprehensive governance.

I would like to congratulate the Communist Party of China the centenary of its founding.

References

- Allison, G. (2017). *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?*. New York: Houghton Mifflin Harcourt. [In English]
- China Daily*. Highlights of President Xi Jinping's explanatory speech on CPC proposals for 14th Five-Year Plan, targets through 2035. Available at: <https://www.chinadaily.com.cn/a/202011/06/WS5fa52803a31024ad0ba839e1.html> [In English]
- Kissinger, H. (2011). *On China*. New York: Penguin Books. [In English]
- Menzies, G. (2002). *1421: The Year China Discovered America*. London: Batam press. [In English]
- Novačić, A. (2018). *Xi Jinping, Chinese dream*. Beograd: Filip Višnjić. [In Serbian]
- Vogel, E. (2013). *Deng Xiaoping and the Transformation of China*. Cambridge, MA: Belknap press. [In English]

UDK 329(510)
327(510:497.11)
社论
投稿 29/06/2021
收稿 29/06/2021
doi: 10.5937/napredak2-32948

伊万·莫尔基奇
塞尔维亚前外长
塞尔维亚对俄对华合作国家委员会委员

中国特色的社会主义

摘要： 本文首先介绍了中国共产党创建及发展壮大的历程和中华人民共和国自一九四九年成立以来的各个发展阶段，接着着重阐述了柏林墙倒塌以后形成的新地缘政治格局，并通过事实论证了中国历史和当代社会发展的特点，同时也指出了中国共产党的领导对这个世界人口最多国家的无比重要性。文章最后简要阐述了塞中关系，并在结论中再次强调了作者提出的主要观点。

关键词： 中国共产党、塞尔维亚、新地缘政治、当代中国政治、新冠病毒、“一带一路”

前 言

一个世纪前，十三位中国人在上海决定于同月（7月）召开中国共产党第一次全国代表大会。这次会议是在上海一幢不起眼的石库门住宅楼里秘密举行的，这栋小楼至今仍保存着原来的模样。根据史料，在中共一大召开的时候，全中国约有五十多名共产党员，他们决心要改变社会生活现状和现有制度，要为中国这个历史上的“

中央之国”建立一个新的价值体系而奋斗。参加那一次历史性会议的中国共产党人在苏维埃革命和无产阶级专政先驱者的伟大思想的激励和鼓舞下，在要为大多数被压迫人们伸张正义的强烈愿望的驱使下，制定了实现这一目标的纲领和任务。这些共产党人中有二十二年后成为中国共产党和国家领导人的毛泽东。

在中国共产党刚成立的一九二一年，肯定没有人预料到有一天共产党会成为中国的执政党，我们将在今天一起纪念它一百周年的诞辰；当时也肯定无人能够预料中共在其发展道路上会付出多么巨大的牺牲，应对多少难以想象的挑战，经历多少艰苦卓绝的斗争以及一场场胜利甚至失误，最终取得今天令全世界瞩目的最伟大的成就。

如果对过去一个世纪的中国进行阶段划分的话，不管按照什么样的划分标准，往往都与领袖个人紧紧相关。许多现代中国问题专家都认为毛泽东的最大功绩就是成功地统一了中国并将中国从外来侵略中解放出来，实现了国家主权和领土的完整，并使中国成为国际大家庭中的一员。在毛泽东时代，中国取代了台湾在联合国和安理会的中国代表权席位，在国际关系中发挥起举足轻重的作用。最重要的是，中国实现了完全独立并得到了全世界的尊重。毛泽东时代的中国发生了许多重大事件，大事记年表可能永远也没有最终的结尾，但有一点是肯定的：中国在毛泽东的领导下，开始树立民族自信。

毛泽东逝世后，中国经历了一段短暂的风云多变的转折时期，然后进入了邓小平领导下的新时期。邓小平是与毛泽东同时代的中国领导人，政治生涯里经历了数次起起落落。一些历史学家认为，毛泽

伊万·莫尔基奇
塞尔维亚前外长
塞尔维亚对俄对华合作国家委员会委员
中国特色的社会主义

东带领中国进行了第一次革命，而邓小平则领导了第二次革命。为了实现中国的发展，同时坚持并维护其基本原则，他带领中国走对外开放的道路，推进中国社会的内部改革，建立起特殊的市场经济模式，极大地调动了人的积极性。邓小平提出的“冷静观察，站稳脚跟，沉着应付，韬光养晦，善于守拙，绝不当头”二十四字方针，至今仍常常被人提及。

可以说，中国现任中共中央总书记、国家领导人习近平正带领着中国人民进行所谓的第三次革命。习近平出生于一九五三年，是中国第一位在新中国成立后出生的党和国家领导人，受过高等教育，他以卓越的才能、超凡的工作能力以及毋庸置疑的奉献精神一步步坚韧地实现了自己的政治抱负。他十分了解中国各种错综复杂的社会问题，同时也善于体察民情，每一个顺利完成的使命都在证明了的事业走向成功，也使他当之无愧地成为今天中国的国家元首。

密切关注中国发展和中国时事的专家认为，习近平是中国历史上第一位把提高国民个人收入和生活水平、把为人民谋福祉作为国家最重要的目标的国家领导人，这在以前是完全无法想象的。就在前不久，习近平主席宣告中国已解决了贫困问题，从这点我们完全可以想象这位中国领导人所具有的领袖人格以及中国在他领导下建立的卓有成效的国家机制。

他于二〇一三年高瞻远瞩地提出“一带一路”倡议（也通称“新丝绸之路”）并作了明确的阐述，之后就有几十个国家与中国签署了该框架下的合作协议。我们认为，未来的合作范围扩大到上百个国家地区也不足为奇。这一伟大愿景的基本构想是，现中国政府为自愿

加入合作机制的国家提供优惠的项目合作,实现这些国家在公路、铁路及其他基础设施建设领域的目标,以建立并加强扩大合作国家之间的经济联系,促进国家内部稳定和发展。二〇一二年,中国又与中东欧国家在华沙建立了“17+1”合作机制,作为“一带一路”倡议相辅相成的组成部分,这一合作得到不断发展。

新地缘政治现状

在柏林墙倒塌前后,美国和西欧都沉浸在一种欣喜若狂的气氛里。华沙条约组织和苏联都解体了,不复存在了,而北约却在不断扩张。前南斯拉夫各共和国间的冲突开始酝酿,并在内外因素的双重作用下,终于演变成内战和种族战争(也有人称是宗教战争),最后以南斯拉夫解体而告终,同时造成无数伤亡,尤其是平民的伤亡。上世纪末、本世纪初的十年间,让人明显感觉到世界形成了一国独大的垄断局面。另一方面,令人备受鼓舞的是,一些地区强国凭着自己坚定的努力和信念,走自己的发展道路并取得了巨大成就,逐渐形成了一个今天常常被人称道的多元化世界。世界出现了数个权力中心,这种格局对真正信仰民主的人们来说是值得欣慰的。近二十年来,上海合作组织(SCO)、“金砖国家”(巴西、俄罗斯、印度、中国和南非)、欧亚经济联盟等合作机制相继成立,同时土耳其、伊朗以及世界上其他许多国家在国际舞台上扮演着越来越重要的角色。

在这种背景下,中国发挥着越来越重要的作用。大约十年前,中国成为了世界第二大经济体,国民总收入位居世界第二,而外贸进出口总额长期以来一直居世界第一。众所周知,中国也是历史上第一个在十年内实现国民总收入翻番的国家。中国的成就引起了全世界的瞩目,但不幸的是其中也不乏心怀叵测之人。“修昔底德陷阱”

伊万·莫尔基奇
塞尔维亚前外长
塞尔维亚对俄对华合作国家委员会委员
中国特色的社会主义

这个术语经常在美国理论界及其他国际政治理论中提及，这是有其深刻原因的（Allison, 2017）。习近平主席在二〇一五年九月访问美国时也提到了这个所谓国际关系的“陷阱”，并有理有据地、极有说服力地阐述了陷入这种固式思维的危险性，他强调中国决不谋求政治霸权，因为他坚信不管民族之间存在多大的差别，但在这个地球上每个民族都应有自己的一席之地。

值得一提的是，十四世纪初中国伟大航海家郑和率领庞大的远航船队漂洋过海，访问了亚非许多沿海国家和地区（有人认为他的七次航行中有一次甚至到达了南美海岸）（Menzies, 2002）。据史料记载，郑和率领的船队最多时有数百艘船只，船上官兵有二万七千人。历史事实还告诉我们，在明朝强盛时代，郑和在船只经停港口及沿海国家与当地人民开展贸易、交换礼物等活动，当他收到中国没有的珍稀动物等赠礼时总是心怀感激，却一刻也不曾有过建立殖民地的企图，更别说对那些热情好客的当地人民进行奴役和剥削。一四八九年哥伦布发现美洲（众所周知，他的舰队仅有三艘船只）要比郑和下西洋晚许多年，更不提那靠几艘船便奴役了数百万原住民的科尔特斯和皮萨罗了，还有葡萄牙人阿尔瓦雷斯在十六世纪带着几艘船航行到中国澳门，而对澳门的殖民统治一直到二十世纪末才结束。郑和下西洋的这段历史应该在世界所有教科书中当作重要事件进行讲解，因为它用事实告诉我们文明冲突不是必然的“铁律”，同时也可以帮助我们更好地理解许多中国当代社会理论学家坚持的观点，即对立（如阴阳对立）并不意味着冲突，对立双方经过几代人的学习和努力，可以实现相互理解和融合，甚至达到和谐。这种观点其实也包涵了许多基督教文化的元素，如一贯弘扬的和谐、宁静与博爱的基督精神。

我们的上述论点是经过历史和社会的验证的,而只有一方单方面地采取自私的行为时,它才有可能被推翻。所以说,今天所有坚称倡导真正和平与人类普遍福祉的人都应接受检验,如果有人在实际事务中继续不断阻挠这种价值体系的实现,那么他们立下的宣言必将受到最大质疑。

事实证明,普遍接受的最高形式的民主应基于真正的相互尊重和理解,了解对方的需求,而不是排他性的只顾实现己方的贪婪利益。今天,科技发展成果、即时信息以及与世界任何地方的即时通信、太空开发、大规模杀伤性武器、网络战争等,使人与人、国与国的关系变得错综复杂。有时候,发明与创新的成果似乎超越了人们现有的对相邻民族关系乃至整个世界关系的认识。人类面临越来越大的挑战,我们也越来越有理由自问:在关键时刻,特别是在将对后世产生深远影响的重大抉择关头,人类是否能够做出正确的应对。显然,我们不能一味地依赖人工智能,而且最重要的是,时刻都不能忘记世界上一切存在的前提,不能忘记每个国家和民族都有追求幸福,摆脱恐惧的权利。

我们再回到当今国际关系这个话题。诚然对国际关系影响最大的是世界大国,但需要指出的是《联合国宪章》仍然是当今国际关系的基础,它非但没有过时,甚至还是解决当今世界上许多冲突的准则,时时要求我们回到它的原则框架下来。《联合国宪章》是任何时候都应该受到同等尊重的一部国际法典,其他所有声明、战略方针、纲要、协议(公开的和秘密的)都应完全符合该宪章精神。

中国执政党从未违背过《联合国宪章》。在维护中国领土和主权完整的前提下,没有一项国内外事务的重要决策及其实施是建

伊万·莫尔基奇
塞尔维亚前外长
塞尔维亚对俄对华合作国家委员会委员
中国特色的社会主义

立在损害他国和其他人民利益的基础上的。

试问：如果没有中国，今天的世界将会怎样？各国的发展又将何去何从？中国通过自己的艰苦奋斗、对教育科学的大力投资、参与世界资本流动、遵守二战后建立的国际关系秩序（尽管北京并没有参与其制定）、经济的高速发展、对人口最多国家实施的有效组织管理、稳定国内形势、消除贫困、增加就业、科技创新和新技术领域的重大突破、增加境外投资、推动多边主义、无条件向他国提供援助等多方面的努力，当之无愧地在国际关系中占核心地位，而这一切都是在中国共产党的领导下实现的。

经常有人批评中国具有扩张野心并想成为他国的主宰，这些声音往往来自那些拥有无数距其本土数千公里的军事或其他基地的国家。一旦未来有国家可能以美国现有的方式取代其今天的大国主导地位，这对他们来说自然大为不妙。

如果没有了中国，今天的世界是难以想象的，在历史上又何尝不是如此，中华文明是自诞生至今从没有中断过的文明。据说中国历史上曾有过四百五十位皇帝，而它诞生的年代连科学家也众说纷纭，莫衷一是。基辛格在他的著作中甚至提到，中华民族没有关于自身起源的传说，这也是它与其他民族相比较为特殊的地方（Kissinger, 2011）。这里值得一提的还有，中国在十九世纪前一直都是经济大国，在数个世纪里其贸易量和国民生产总值都位居世界首位，理当是当时主导世界经济的国家。正如傅高义所说的，美国应承认中国对世界的贡献并公平待之（Vogel, 2013）。

邓小平一九七八年十月访问日本时与东道主有过数次会谈，当时的

日本首相福田赳夫在谈到那次与邓小平的会晤时曾说：

“邓小平向自己的东道主谈到此次访日的目的有三，一是交换《中日和平友好条约批准书》，二是向近几十年来努力推动中日关系发展的日本老朋友表示感谢，三是像徐福一样寻找长生不老药。话音刚落，会场就发出一片笑声，因为大家都知道两千两百年前秦始皇派徐福东渡日本寻找仙丹的典故。邓小平接着说，他所说的‘长生不老药’是日本实现现代化的经验，中国希望学习和掌握现代科学技术。”

中国向世界开放政策的基础就是那个时候奠定下来的，这意味着逐渐摒弃陈旧过时的思想意识，不着痕迹地逐渐融入世界资本和贸易市场。众所周知，中国第一个改革开放的重要试验点就落在与香港接壤的一个不起眼的渔村——深圳。当时情况下，在首都北京、上海等政经中心或省会城市进行改革试点，决非明智之举，于是便选择了一个看似无关大局的地方进行试点。四十年后，在习近平主席领导中国的时代，深圳的经济总量已达到香港的水平！加之深圳还是华为、腾讯等几家世界领先企业总部的所在地，因此从历史的角度看，深圳毋庸置疑地在极短时间内完成了经济的腾飞。

不过在我看来，衡量一个政权的领导是否成功的最直观的标准还是全社会的扫盲率。根据最新统计数据，中国的教育人口覆盖率已达到百分之百。我相信这个事实最能说明一个国家政权的成熟度，因为这是其他一切的基础。再比如，中国全体公民都有健康保险，如果我们没有忘记中国是一个拥有十四亿人口的国家时，那么其他任何评论都是多余的。

伊万·莫尔基奇
塞尔维亚前外长
塞尔维亚对俄对华合作国家委员会委员
中国特色的社会主义

可以肯定的是，全民的教育普及必定大大促进了中国研发领域投入的逐步增加，我们也相信中国已实现了将国民总收入的百分之二点五用于科研创新的目标。中国已经成功制造并拥有世界上最强大的超级计算机之一——天河二号。中共最高权力机制（最近一次中共中央全会以及今年召开的全国人大等）做出决策，中共中央总书记、国家主席习近平也亲自指示，中国在技术上必须实现自主创新，不能依赖于从那些对中国政府抱持反感或极不信任甚至敌对态度的国家及其公司进口（China Daily, 2020）。从这一点就足以看出中国对这个问题的高度重视。当然，这一决策并不会影响到中国与其他友好国家的合作，而且这种合作甚至还会继续加强和进一步扩大。特别值得强调的是，近年来中国成功举办了专门的外国商品进口博览会，这可能也是开世界先河之举。此外，中国党和政府领导层坚定不移地推进“一带一路”建设，其影响超越了迄今为止人类史上的所有认知。

值得关注的是，中国领导人习近平在最近一次召开的中共中央全会和全国人大会议的主旨讲话中，指明了中国和中华民族继续前进的方向，提出了现阶段中国经济应该完成从粗放型向集约型发展模式的转型，从数量规模的扩大转向高效率高质量的发展，进一步改善人民生活，扩大中等收入群体（在此有必要再次重申中国是世界上人口最多的国家这一事实），实行“双循环”经济政策（即加强国内购买和消费能力，继续发展对外贸易）等重要方针。今年年初又制定了至2025年的第十四个五年规划以及至2035年的远景目标。如果除上述之外我们再补充一条，那就是中国新出台了私有财产和国有财产给予平等保护的法律，那么我们一定能够

领悟到这一举措的深远意义和影响。

前不久，全世界都见证了中国航天探测器登陆火星表面，我们还知道中国是目前唯一一个将航天器送入月球背面的国家。这些成功尝试的背后要求掌握最复杂最精密的太空技术，而在此之前只有美国和俄罗斯掌握这种技术。显然，中国在征服太空的某些技术制造领域已经处于领先地位，这对于外层空间的和平利用尤其值得称道。

有许多消息来源说，新型冠状病毒感染的首例患者是在中国确诊的，随后世界上许多国家都发现了感染病例，但面对病毒的大规模传播大部分国家都措手不及，被感染人数和死亡病例呈指数级增长。反观中国，虽然是世界上人口最多的国家，但通过巨大努力动员了全社会的力量（不仅仅是卫生系统），在相对较短的时间内成功遏制了来势汹汹的疫情，控制了新冠病毒，再次体现了中国政府的高效以及对人民健康的关怀。在本文完稿之时，疫情在世界上已蔓延了将近一年半了，中国这个世界上人口最多的国家，其累计确诊病例没有超过 10 万（而全球的累计确诊病例已超过了 1.6 亿）。同时，中国也是世界上率先接种疫苗的国家之一，而在许多国家都急需疫苗的时候，又是中国站出来帮助这些国家解决疫苗供应的问题，世界卫生组织（WHO）也批准使用并向全球推广中国国药疫苗。到目前为止，中国已有超过三分之一的人口接种了疫苗，这一事实本身再次证明了中国政府高效的行政组织能力。

中国终于能够做到像基辛格所说的那样，“不再基于远期的可能性或最终战略目标，而是根据当前实力实施自己的外交政策了”。

伊万·莫尔基奇
塞尔维亚前外长
塞尔维亚对俄对华合作国家委员会委员
中国特色的社会主义

塞尔维亚与中国

塞尔维亚支持中国政府的立场，尤其是在涉港涉台问题上。在国际多边场合，我们两国声明的立场几乎都是一样的。同样，中国在科索沃和梅托希亚问题上对我们的支持也意义重大。

塞尔维亚总统武契奇与习近平主席有过十多次会晤，两位领导人之间还保持着经常性的和例行沟通。

世界上很少有国家像塞尔维亚那样设立了专门负责对华对俄合作的国家委员会，主席是前总统尼科利奇先生。这个专门委员会有九名成员是塞尔维亚内阁部长。

塞中目前有许多交通和基础设施领域的合作建设项目正在实施，总投资额超过了100亿美元（有人估计已达到120亿美元），这些项目中有贝尔格莱德绕城公路、普莱宁纳—波热加高速公路、塞匈高铁等建设项目。中资企业收购了斯梅德雷沃钢厂和波尔铜矿，中国公司承建了跨多瑙河和跨萨瓦河大桥，还参与了其他领域对塞尔维亚经济发展具有重大意义的建设项目。

塞尔维亚不会忘记在疫情期间中国所给予的援助，我们尤其感谢中国赴塞医疗专家小组在长达数周的时间里为我们控制疫情提供了实际帮助。

最后我再次强调，塞尔维亚共和国绝不会同意对中国和其他任何国家实施制裁，因为我们自己也有过这种痛苦经历，对此感同身受，所以无法赞同制裁措施。

我们两国的传统友好关系十分牢固，日久弥坚，定将走向更灿烂的未来。

结 论

中国是最早拥有并培养国家意识的国家，是世界上少数几个可以以此为傲的国家之一。大家都知道中国末代皇帝溥仪所著的《从皇帝到公民》一书，它记载了一个经历了这种转变的幸存者的独特感受和历史见证（这里我们不提“普通”的国王们和王后们）。和溥仪一样，中国也成功经历了从强大的帝国走向基于社会公正的强大共和国的历史性转变。

可以想象到大仲马的忠实读者们可能会套用他的一句格言“我为人人，人人为我”来解读社会主义原则，可中国在共产党的领导下早就树立了国家利益高于一切的原则，但中国同时也用事实证明了，国家利益始终与个人生活紧密相关，是个人生存不可或缺的条件。

中国清楚地认识到，只有与世界其他国家和平共处，中国人民才能收获生活的美好硕果。这种认知在表面上看似有其矛盾性，但经过深刻思考后却会发现其背后的逻辑性。所以我们看到了没有参与二战后世界秩序重建的中国，反而积极倡导新秩序的政治和经济原则，当然这过程中也带着明显的中国“特色”。

中国不仅因其政治经济和军事实力，而且也因其悠久的历史传统和文化成为世界强国（Novačić, 2018）。中国坚持走社会主义道路，这在许多人眼里已是“过时”的社会制度。然而，众所周知，要建

伊万·莫尔基奇
塞尔维亚前外长
塞尔维亚对俄对华合作国家委员会委员
中国特色的社会主义

设一个让人民真正能过上幸福生活的社会及政权体制，可以有不同的方法和道路，而事实证明，中国的现有社会体制确实能够使中国社会在各方面取得令人瞩目的进步。

在此我想再重申一下自己曾多次阐明的观点。我认为在现代世界一味鼓吹和美化个别联合国成员国的社会制度是没有意义的。国际关系中的真正民主应该体现在每个国家都可以根据自己的国情做出选择，而且这种选择理当得到所有人的尊重。当然，这并不意味着我们不应尽最大努力坚持代表当今文明进程最高点的生活原则，但是无论如何我们也不应以此为借口对别人指手划脚，这种行为势必会给自己减分。

最后我还想强调一点，中国的社会主义也只是中国特有的。诚然，中国在战争和战后时期也吸取了当时情况下对自己有帮助的其他意识形态的思想内容，并忠实地予以贯彻执行，有时甚至是有过之而无不及，但是今天的中国政府确实在许多领域都表现出了它的高效性和独特性，毋庸置疑是智慧型和全面型的领导机制。

衷心祝贺中国共产党百年华诞！

（金晓蕾 译）

参考书目：

- Allison, G. (2017). *Destined for War: Can America and China Escape Thucydides's Trap?*. New York: Houghton Mifflin Harcourt. [In English]
- *China Daily*. Highlights of President Xi Jinping's explanatory speech on CPC proposals for 14th Five-Year Plan, targets through 2035. [In English]

- Kissinger, H. (2011). *On China*. New York: Penguin Books. [In English]
- Menzies, G. (2002). *1421: The Year China Discovered America*, London: Batam press. [In English]
- Novačić, A. (2018). *Xi Jinping, Chinese dream*, Београд: Филип Вишњић. [In Serbian]
- Vogel, E. (2013). *Deng Xiaoping and the Transformation of China*, Cambridge, MA: Belknap press. [In English]

Ivan Mrkić

Former Minister of Foreign Affairs of Serbia
Member of the National Council for Russia and China

Socialism with Chinese characteristics

Summary

The text speaks about the formation of the Communist Party of China, its beginnings and development, as well as the categorizations ever since the establishment of the People's Republic of China in 1949. The new geopolitical reality has been explained, especially since the fall of the Berlin Wall. The argumentation is made about the peculiarities of Chinese history and modern development. The immeasurable importance of the Communist Party of China in governing the most populous country is pointed out. A short section on the relations between Serbia and China has been included. The conclusion highlights the general views encompassing most of the claims presented in the previous text.

Key words: Communist Party of China, Serbia, new geopolitics, contemporary Chinese politics, COVID-19, Belt and Road